

L'enfrontament inevitable

Laveu popular diu, entenimentada, que dos no es barallen si un no ho vol. Ignora amb optimisme digne de fortuna l'*homo homini lupus* de Plaute i Hobbes. Però l'experiència prosaica i tossuda ens ensenya que quan algú avesat a l'ús de la força –i a obtenir-ne avantatges i beneficis– s'adona que l'altre no es revolta, i només es lamenta i amenaça amb el desafecte, l'agressor tendeix a incrementar la pressió i a explorar quin és el límit de resistència de la víctima, quina la seva capacitat de sofriment i de sotmetiment. Les relacions entre l'estat espanyol i el catalanisme, malgrat l'esforç català per conduir la pròpia política d'acord amb el refranyer popular més conciliador, s'entenen millor a partir de la lectura selectiva dels clàssics que convida a l'ús de la força al servei de l'Estat.

El gir recentralitzador ha caracteritzat la política espanyola de la Transició. Aprovada la Constitució, l'esforç harmonitzador, el regateig dels marcs competencials o les relectures i el condicionament de tribunals han estat constants. Passada l'advertència del 23-F, els pactes PSOE-CiU, PP-CiU i PSOE-PSC han emmascarat una lògica d'estat consistent a debilitar la posició política catalana per forçar-la a un "encaix" a la mida del model jacobí. L'Estat ha tingut, al marge de quin hagi estat el partit governant, una estratègia respecte a Catalunya i el catalanisme, i l'ha administrat en funció de les conjuntures. En cada moment, sense trair aquesta estratègia, la cúpula política espanyola ha pogut instrumentar sectors de les elits catalanes a canvi de contrapartides irrisòries, obtenint la captació de voluntats i els aliats indispensables. L'Estat –el de l'Espanya gran i uniforme– ha mantingut l'estratègia heretada d'aprofundiment del domini polític, econòmic i cultural sobre Catalunya. Mentrestant, el catalanisme dedicava més esforços a disputes internes de campanar que a guanyar hegemonia i penetració social. I no preparava mai una veritable estratègia de confrontació amb l'Estat: de descol·nització.

No ha de sorprendre que, coincidint amb la proliferació de les actituds catalanofòbiques a Espanya i la



JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

L'estat espanyol es planteja el contenciós amb Catalunya com la peça fonamental de la seva consolidació històrica definitiva. Per això la seva política ha combinat l'esforç d'ocultació internacional de la situació catalana amb la pressió legislativa i judicial sobre àmbits competencials decisius reivindicats per la Generalitat, o l'espoli fiscal i l'ofec en matèria d'inversions i infraestructures amb el reforçament de l'estereotip d'una Catalunya rica i insolidària que demana *privilegis*.

Després de la guerra de 1936-1939 i de la prolongada administració de la victòria militar, l'Estat es va preparar per dirimir la batalla amb Catalunya si mai es tornava a suscitar. L'articulat constitucional en conté a l'guna es proves. I ha estat la certesa de la seva supremacia el que ha dut l'Estat a l'abús de posició dominant. Ara, en plena crisi, el got ja no para de vessar.

Hi hagué un temps en què el catalanisme més realista podia esgrimir que no estava en condicions de desafiar l'Estat.

Que la partida seria desigual i que no es disposava de la força ni del suport imprescindibles. Que si s'optava pel pronunciament audaç i agosarat, potser quan Govern i Parlament miressin enrere no trobarien ningú... Aquest temps ha passat. Avui sabem que la millor garantia que el catalanisme pugui disposar algun dia d'un ampli i efectiu suport social és tenir la iniciativa política i la fermesa que el mereixin.

L'efecte combinat de la crisi i la deslleialtat de l'Estat, en l'àmbit econòmic i social, i també en el polític i cultural nacional, aboquen Catalunya a la necessitat ineludible de posar en joc tota la seva força per fer evidents les mancances i limitacions de la monarquia espanyola. A hores d'ara, la col·lisió de concepcions i la confrontació d'interessos sembla inevitable. Defugir o diferir el xoc, amb refranys o sense, és rendir-se i és perdre; perquè res ens fa pensar que demà o demà passat serem més forts. L'Estat potser ho serà. Un catalanisme acoquinat, sense lideratge i iniciativa, no. No pot ser que cada quatre dies una sentència judicial pugui posar a prova la nostra consistència o les nostres polítiques nacionals. No pot ser. Tal com ja intueixen sectors de la societat civil, cal aglutinar forces per començar des d'ara mateix a preparar el desafiament. La bona política catalanista és ja fer tot el necessari per guanyar-lo.



DANIDE

prepotència de l'Estat i els seus aparells, s'hagi produït l'efervescència d'un sobiranisme que, en pocs anys, ha passat d'ostentar una posició marginal a una posició central a dins del catalanisme. Salvant els mèrits específics d'alguna formació política i d'alguns dirigents particulars, cal convenir que la intuïció general de la gent ha estat més ràpida de percepció i de reaccions que no pas la dels partits del catalanisme. En poc llocs una societat política tan feble –que sol atribuir la feblesa al suport social insuficient– es correspon amb una societat civil tan dinàmica i activa. De vegades, quan la dominació política aliena perdura i no veus la manera de desempallegar-te'n pots acabar pensant que potser no n'hi ha per tant, que és una dominació poc intensa. I, distret amb les pròpies fabulacions, pots arribar a perdre de vista que l'esclau o el segrestat més dòcils són els que, privats de la llibertat elemental, oblidem la seva veritable condició.

No pot ser que cada quatre dies una sentència judicial posi a prova les nostres polítiques nacionals. Cal preparar des d'ara mateix el desafiament